

Pogovor s Sarah Dunn, avtorico *Velike ljubezni*

Velika ljubezen se začne z enim najbolj grozних scenarijev: tik pred zabavo fant odide po gorčico in se ne vrne več. Auč! Situacija ima vse potrebne boleče elemente: presenečenje, javno ponižanje, prevaro. Je zgodba resnična?

Doživela sem kar nekaj ponižujočih razhodov, a ta v knjigi je bolj ali manj izmišljen. Vedela sem, da se mora zgoditi hitro in hotela sem, da Tom nemudoma izgine iz prizorišča. Želela sem predvsem napisati sceno »neodpušljivega« razhoda, ki kaže na to, da je med partnerjema prisoten neki velik prepad in ki na oba nekako vrže slabo luč.

Povejte nam, kakšna je vaša junakinja, Alison Hopkins.

Nevrotična je in zabavna in malce nora. Vzgojena je bila kot evangeličanska kristjanka, potem pa je enajst let obiskovala psihoterapevta in nekako ne more uskladiti obeh delov sebe. Misli, da ima stvari pod nadzorom, misli, da je pametnejša od vseh, pa seveda ni.

Ali kateri deli njene osebnosti prihajajo od vas samih?

Z mojim psihiatrom imava večno debato o tem. O Alison imam podobno mnenje, kot ga ima slaba mati o svojem otroku: hočem si jo prisvojiti. Po mojem mnenju je Alison 98 odstotkov mene, in če bi morala izbrati tista 2 odstotka, ki nista, bi bila izbira zelo težka. Precej bolj simpatična je od mene. Moj psihiater, pa tudi večina ljudi, ki me poznajo, pravijo, da je Alison le nekaj 70 odstotkov mene.

Alison se razlikuje od ostalih literarnih junakinj po tem, da se ne otepa zgolj samskega stanu, ampak ima v življenju še pomembno trojico (Očeta, Sina in Svetega duha), ki ji visi nad glavo. Bojuje se s prilagajanjem svoje krščanske vzgoje »resničnemu« svetu. Kako njena preteklost vpliva na njene odločitve?

Seveda se vede precej bolj noro okoli teme seksa kot normalne ženske v tridesetih. No, bolj noro od povprečne ženske v tridesetih, kot jo portretira naša kultura – kot na primer v Seksu v mestu. Prevladuje mnenje, da so ženske v določeni starosti, recimo po dvaindvajsetem letu, popolnoma nonšalantne do seksa, da na tem področju ni več zmede ali konfliktov, vendar mislim, da stvari za večino žensk niso tako preproste.

Mislite, da popularna literatura zanemarja duhovno stran življenja?

Torej, sama bi jo ignorirala, če bi jo lahko. Za večino ljudi je to zelo občutljiva in čudna tema, ki jim povzroča nelagodje, razen če se vsi strinjajo, da se strinjajo o neki določeni stvari. Zelo sem se trudila, da bi izpustila ta duhovni del, ker sem vedela, da bodo moja družina in nekateri prijatelji to težko prenesli. Mama neke moje krščanske prijateljice se je dokopala do besedila še pred izidom knjige in rekla: »Kaj neki se je zgodilo tej Sarah Dunn? Včasih je bila vendar tako prijetna punca.«

*Med branjem *Velike ljubezni* sem se na glas smejala. Kako ste v religioznosti lahko našli toliko humorja?*

No, Woodyju Allenu in Philipu Rothu je uspelo, pa tudi Spaldingu Grayu s krščanskimi znanstveniki. Religioznost je izjemno plodovita tema, ker se povezuje z družino in hkrati obravnava temeljna, strašljivo velika vprašanja. Poleg tega je to eden redkih načinov, kako napisati humorni roman o seksu, ker je notranji konflikt, ki ga povzroča, tako resničen. V resnici nisem pretiravala z opisanimi religioznimi stvarmi. Tako sem se odločila na začetku pisanja in se tega tudi držala. Način, kako sem bila vzgojena, je bil precej običajen, če kot obličajna razumete področja med Manhattanom in Hollywoodom. V popularni kulturi pač še ni bil portretiran z ustrezno kompleksnostjo in globino.

S čim bi primerjali izkušnjo pisanja romana?

Bilo je, kot bi bila bolna. Še vedno ne vem, ali je to zato, ker pač v tem nisem tako dobra ali pa je težko za vsakega. Začela sem s pisanjem po tri ure vsako jutro, šest dni tednu. Tako sem nadaljevala eno leto in napisala 200 strani, preden sem dejansko iz sebe spravila pošten stavek. Potem sem teh 200 strani vrgla stran in začela pisati to, kar je sčasom postala *Velika ljubezen*.

Torej pisanje romana ni podobno pisanju časopisnih kolumn ali humornih nanizank. Verjetno pa določeni elementi obojega lahko vseeno pripomorejo k pisanju romana?

Zame je bila največja razlika to, da ni bilo roka oddaje. Nikoli se nisem imela za počasno pri pisanju, izkazalo pa se je, da sem dobra, če imam rok in da nisem dobra, če nimam roka, do katerega mora biti besedilo končano. Moje zgodnje izkušnje so me naučile temeljnega principa kreativnosti, ki je, da nikoli ničesar ne prihraniš. Vedno daš vse od sebe, vse, kar imaš, četudi le za kolumno, ki bo končala kot podlaga za neko ptičjo kletko ali za nanizanko, ki se izkaže za predmet posmeha. Včasih, ko sem sedela v sobi za pisanje za nanizanko, sem se spomnila zelo dobre zgodbe in me je zamikalo, da je ne bi nikomur povedala, da bi jo shranila za kaj pomembnejšega, četudi bi rešila problem z epizodo tistega tedna in bi vsi lahko prej šli domov. Ampak če vedno daš vse od sebe, kmalu uvidiš, da se vodnjak znova napolni sam od sebe.

Svet televizije je zelo tekmovalen, vi pa ste vseeno uspeli sodelovati pri treh uspešnih šovih, Murphy Brown, Veronikine skrivnosti in Vsi županovi možje. Kaj so vas te izkušnje naučile o zabavanju ljudi?

Večino tega, kar sem se naučila, sem morala pozabiti, nekih 15 odstotkov naučenega pa je neprecenljive vrednosti. Mislim, da je prizor veliko lažje napisati, če se v njem dejansko kaj zgodi, če pride do konflikta, če premakne zgodbo naprej. Veliko sem se naučila o rezanju, o zgodbi, o ponovnem pisanju. Počasi se uvajam v »knjižnji« svet in problem pri prehodu od televizije do knjige je v tem, da vedno, kadar govorim o svojem delu, na primer na zabavi, nekdo reče: 'Jaz sploh nimam televizije'. In povem vam, da nihče, ki v letu 2004 nima televizije, na to dejstvo ni prav posebej ponosen. Knjižnji ljudje mi to z veseljem pripovedujejo. Kot če bi rekla, da sem bila včasih kuharica in bi mi odgovorili: 'Oh, nikoli ne jem hrane'.

Velika ljubezen je postavljena v drug svet, ki pa vam prav tako ni neznan: svet alternativnega časopisa. Obstaja nek skupni duh, ki povezuje uredništva? Ali je to zgolj povezanost ljudi brez ficka?

Pravzaprav obstaja. Delo je bilo zelo zabavno. Bila sem še zelo mlada, komaj s faksa in dejstvo, da sem bila stalno brez denarja, me ni motilo. Napisala sem kolumno o tem, kako je biti brez denarja in kako sem vedela, da sem brez denarja, ker nikoli nisem imela toaletnega papirja, kuhinjskih papirnatih brisač in filtrov za kavo hkrati doma. Uporabljala sem torej papirnate brisače namesto filtra za kavo, polite stvari sem brisala s toaletnim papirjem in konec koncev so filtri za kavo pristali na stranišču. Najboljši del pri alternativnem časopisu so stvari, ki jih dobiš zastonj: zastonj knjige, zastonj cdji, zastonj karte, zastonj kosila.

Pravice za knjigo Velika ljubezen so bile prodane v 22 držav. Kako mislite, da se knjiga in njeni liki lahko prevedejo v druge kulture?

Pojma nimam. Zaradi vsega tega se počutim kot kulturni imperialist v najslabšem možnem pomenu. Zakaj bi mojo knjigo prevajali v poljščino? Ne bi moral biti prvenec nekega poljskega avtorja objavljen namesto mojega? V resnici me vse skupaj malo moti.

Kakšen nasvet bi dali tistim, ki pišejo svoj prvi roman?

Ko sem začela pisati ta roman, sem bila v velikih skrbeh, da bom užalila kakšnega družinskega člana ali prijatelja s »sposojanjem« raznih zasebnih podrobnosti iz njihovih življenj ali s prevzemanjem imen njihovih prvorojencev za zlobne like, in imela sem res nujno potrebo prenehati s pisanjem, jih poklicati in prositi za dovoljenje. Namesto tega sem se odločila napisati vse svoje skrbi na koščke papirja in jih dajala v pločevinko od kave, ki sem jo imela na moji mizi poleg računalnika. Ideja je bila, da ko končam s knjigo, bom odprla pločevinko in vse klice opravila naenkrat. Zgodilo pa se je naslednje: napisala sem, kar sem hotela napisati, sposodila sem si, kar sem si hotela sposoditi, ničesar nisem skrivala v rokavu in med selitvijo iz Los Angelesa v New York sem pločevinko izgubila. To sem mi zdi precej dober način, kako napisati roman.

Kakšne nasvete ste dobili vi?

Najboljši nasvet, kar sem jih dobila, je bil: »samo nadaljuj«. Pisanje romana je neskončno garanje, zelo osamljeno, zelo strašljivo, in zgolj občasno vznemirljivo. Zaupajte sebi in nadaljujte.